

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ НА ОТРИМАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ МІГРАЦІЇ ТА ГРОМАДЯНСТВА

FEATURES OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL PROVISION OF THE IMPLEMENTATION OF THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES

Мороз В. П.

Доктор юридичних наук, професор,
завідувач Навчально-наукової лабораторії
з дослідження проблем протидії організованих
злочинності та корупції ННІП та ПФПНП,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна
ORCID: 0000-0003-4433-3731

Мінка Т. П.

Доктор юридичних наук, професор,
в.о. завідувача кафедри публічного та приватного права,
Університет митної справи та фінансів,
м. Дніпро, Україна
ORCID: 0000-0001-6012-6973

Vita Moroz

Doctor of Legal Sciences, Professor,
Head of the Educational and Scientific Laboratory
for Researching the Problems of Combating
Organized Crime and Corruption of the NNIP and PFPNP,
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs,
Dnipro, Ukraine

Tetiana Minka

Doctor of Law, Professor,
Head of the Department of Public and Private Law
University of Customs Law and Finance,
Dnipro, Ukraine

Розглянуто структуру та зміст адміністративно-правового забезпечення реалізації права осіб з інвалідністю на отримання електронних послуг у сфері міграції та громадянства. У статті висвітлено питання розкриття нормативно-правових актів щодо охорони прав осіб з інвалідністю. Висвітлено особливості надання електронної послуги у сфері міграції та громадянства (наприкладі паспорту громадянина України для виїзду за кордон) для осіб з інвалідністю. Висвітлюється питання процедура, зокрема і вартість оплати, за отримання електронної послуги у вигляді паспорту громадянина України для виїзду за кордон. Необхідно правове регулювання надання електронних послуг в сфері міграції та громадянства удосконалювати в двох основних напрямках: всі розміри плати за найбільш поширені електронні послуги мають визначатися виключно у законах, і жодним чином не у підзаконних актах; розробити та прийняти закон «Про адміністративний збір», у якому має бути уніфіковано назву плати за електронні послуги; визначити чіткі та єдині розміри адміністративних зборів для всіх видів електронних послуг. Констатовано, що держава має сприяти реалізації розумових, освітніх, професійних, фізичних здібностей осіб з інвалідністю, забезпечивши їх індивідуальну мобільність, доступність до всіх закладів і установ, зокрема щодо отримання електронних послуг у сфері міграції. Під час отримання електронної послуги у сфері міграції та громадянства суб'єкти звернення стикаються з такими проблемами: кількість документів необхідних для отримання певного виду електронної послуги є необґрунтованою та суперечить нормативно-правовим актам, що призводить до різного тлумачення відповідними суб'єктами публічної адміністрації, наприклад, п. 8 ст. 4 Закону України «Про адміністративні послуги» – раціональної мінімізації кількості документів та процедурних дій, що вима-

гаються для отримання електронної послуги тощо; відсутність інформаційного забезпечення щодо вичерпного переліку електронних послуг у сфері міграції та громадянства та суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють надання цих послуг; відсутність нормативно-правової основи на рівні законів України щодо визначення чіткого переліку електронних послуг у сфері міграції та громадянства; неможливість подати документи в електронній формі щодо отримання електронних послуг у сфері міграції та громадянства тощо.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення; електронні послуги; захист; міграція; громадянства особа з інвалідністю.

The structure and content of administrative and legal support for the realization of the right of persons with disabilities to receive electronic services in the field of migration and citizenship are considered. The article covers the issue of disclosure of normative legal acts on the protection of the rights of persons with disabilities. The peculiarities of providing electronic services in the field of migration and citizenship (for example, a passport of a citizen of Ukraine for traveling abroad) for persons with disabilities are highlighted. The issue of the procedure, in particular the cost of payment, for obtaining an electronic service in the form of a passport of a citizen of Ukraine for traveling abroad is highlighted. It is necessary to improve the legal regulation of the provision of electronic services in the field of migration and citizenship in two main directions: all fees for the most common electronic services should be determined exclusively in laws, and in no way in by-laws; to develop and adopt the law "On administrative fee", which should unify the name of fee for electronic services; determine clear and uniform amounts of administrative fees for all types of electronic services. It was established that the state should promote the realization of mental, educational, professional, and physical abilities of persons with disabilities, ensuring their individual mobility, accessibility to all facilities and institutions, in particular, regarding the receipt of electronic services in the field of migration. When receiving an electronic service in the field of migration and citizenship, the subjects of the application face the following problems: the number of documents required to obtain a certain type of electronic service is unreasonable and contradicts the legal acts, which leads to different interpretations by the relevant subjects of the public administration, for example, item 8 of Art. 4 of the Law of Ukraine "On Administrative Services" - rational minimization of the number of documents and procedural actions required to obtain electronic services, etc.; lack of information support regarding a comprehensive list of electronic services in the field of migration and citizenship and public administration entities that provide these services; the absence of a legal framework at the level of the laws of Ukraine regarding the definition of a clear list of electronic services in the field of migration and citizenship; inability to submit documents in electronic form regarding the receipt of electronic services in the field of migration and citizenship, etc.

Key words: administrative and legal support; electronic services; protection; migration; citizenship of a person with a disability.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Соціум завжди перебуває у стадії еволюціонування, постійно видозмінюються відносини між людьми, як їх учасниками, та між людиною і державою [9]. Такий розвиток соціуму базується, в першу чергу, на соціально орієнтованих заходах і програмах, що реалізуються державою на користь людини, оскільки саме людина є найвищою цінністю держави. Основним мірилом рівня розвитку суспільства являється ставлення домінуючої частини суспільства до найменш захищених, а від так найбільш вразливих його членів. Враховуючи такі правила існування та функціонування суспільства, питанням соціальної інтеграції та охорони прав дітей з інвалідністю приділяється велика увага в усьому цивілізованому світі. Сьогодні кожна держава світу стикається з таким соціальним явищем як інвалідність [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Нині, завдяки науковим працям: В. Авер'янова, К. Афанасьєва Ю. Битяка, І. Дроздова, В. Гаращука, С. Ківалов, І. Коліушка, О. Кузьменко, Є. Легези, П. Лютікова, Г. Писаренко, В. Тимошука та інших науковців, досліджено ряд особливостей діяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо надання різних

видів послуг (електронних, муніципальних, публічних) суб'єктам звернення [6; 7; 8].

Проблеми адміністративно-правової охорони розглядали у своїх роботах Н. Г. Білінець, В. В. Галунько, Р. О. Денчук, О. М. Правоторова та інші автори. Питання охорони та захисту прав осіб з інвалідністю були предметом дослідження в роботах Є. Ю. Соболя, Р. О. Павлюкова, В. С. Тарасенко та ін. [9].

Але у наукових дослідженнях питання процедури, зокрема і оплати, надання електронних послуг для осіб з інвалідністю у сфері громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб не вивчались.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проведений аналіз наукових праць дає змогу визначити, що питання адміністративно-правового забезпечення реалізації права осіб з інвалідністю на отримання електронних послуг у сфері міграції та громадянства на достатньому рівні не вирішено і потребують подальших досліджень в частині вдосконалення змісту поняття охорони та вирішення нагальних проблем в цій сфері адміністративних правовідносин.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Стаття націлена на обґрунтування моделі, узагальнення принципів та викладення основних напрямів удосконалення правової

основи забезпечення реалізації права осіб з інвалідністю на отримання електронних послуг у сфері міграції та громадянства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В Україні досі немає законодавчого акту, який би належно врегулював питання оплати електронних послуг у сфері громадянства, міграції для осіб з інвалідністю [5].

Постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 року № 44 «Про затвердження вимог до підготовки технологічної картки електронної послуги», п. 6, визначено, що етапи опрацювання звернення про надання електронної послуги визначаються відповідно до вимог нормативно-правових актів, якими встановлено порядок надання електронної послуги, якщо інше не визначено законодавством [1, с. 193-194]. Тобто для окремих видів електронних послуг може бути передбачено більше або менше етапів на цій стадії, що повинно бути закріплено у відповідному законодавстві [1, с. 193-194]. На нашу думку, таку ситуацію не можна вважати задовільною з погляду на розпорошеність норм і приписів щодо процедури надання електронних послуг по різних юридичних документах; чого доброго, такий підхід у майбутньому призведе до того, що необхідним стане тлумачення терміна «законодавство» залежно від конкретного випадку [1, с. 193-194]. Згадаємо, що ч. 1 ст. 3 Закону України «Про адміністративні послуги» оговорює, що законодавчий базис сфери надання електронних послуг складають Конституція України, Закон України «Про адміністративні послуги», інші закони та прийняті відповідно до них нормативно-правових актів, призначені для регулювання відносин у сфері надання електронних послуг. Тому кількість і зміст стадій процедури надання електронної послуги може змінюватись стосовно встановлених Законом України «Про адміністративні послуги» та Постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 року № 44 «Про затвердження вимог до підготовки технологічної картки електронної послуги» вимог щодо окремих видів електронних послуг на підставі прийнятого нормативно-правового акта, яким регулюються відносини у сфері надання електронних послуг відповідним суб'єктом [1, с. 193-194]. І це знов-таки повертає нас до думки, що дефініції понять процедури надання електронної послуги та технологічної картки електронної послуги, як і стадії процедури надання електронної послуги і відповідна ним процедура розробки та затвердження технологічної картки, мають знайти місце в Законі України «Про адміністративні послуги» [4; 5].

Для оформлення паспорта для виїзду за кордон суб'єкту звернення, якщо не досягла шістнадцятирічного віку і проживає з одним із батьків

необхідно додатково подати наступні документи оригінал або засвідчена в установленому порядку, тобто через нотаріуса, копію одного з таких документів:

1. рішення суду про визнання другого з батьків недієздатним;
2. рішення суду про позбавлення батьківських прав другого з батьків;
3. довідки про реєстрацію місця проживання дитини разом з одним із батьків, який подає заяву-анкету, або у разі оформлення паспорта у закордонній дипломатичній установі України - іншого документа, що підтверджує таку реєстрацію;
4. свідоцтва про смерть другого з батьків;
5. оригінал витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про народження із зазначенням відомостей про батька відповідно до частини першої статті 135 Сімейного кодексу України [2];
6. рішення суду про визнання другого з батьків безвісно відсутнім тощо [2].

Для оформлення паспорта для виїзду за кордон дитині-сироті, дитині, позбавленій батьківського піклування, що не досягла шістнадцятирічного віку додатково подається оригінал або засвідчена в установленому порядку, як правило через нотаріальні органи, копію одного з таких документів: документа, що посвідчує повноваження директора дитячого закладу (контракт, посадові інструкції, характеристика та інші); у разі наявності договір про влаштування дитини до прийомної сім'ї; договір про організацію діяльності відповідного дитячого будинку сімейного типу; рішення органів опіки та піклування про встановлення опіки (піклування) над суб'єктом звернення; рішення відповідного суду про встановлення опіки (піклування) над суб'єктом звернення; договір про патронат тощо [3].

На постійне проживання за кордоном для оформлення паспорта для виїзду за кордон в разі виїзду додатково подається наступні документи:

А. довідку про сплату податку з доходів фізичних осіб платником податку, який може бажає виїхати за кордон на постійне місце проживання, або про відсутність податкових зобов'язань у відповідного суб'єкта звернення;

В. засвідчені в установленому порядку, як правило через нотаріуса, заяви батьків, які залишаються в Україні або відповідна копія рішення суду щодо позбавлення батьківських прав чи визнання їх безвісно відсутніми, якщо залишаються в Україні неповнолітні діти, також від їх законних представників - про відсутність у них підстав щодо стягнення аліментних платежів або засвідчену в установленому порядку, як правило через нотаріуса, копію постанови державного

виконавця про закінчення виконавчого провадження. Необхідно зазначити, що в разі смерті зазначених осіб суб'єкт звернення подає копії відповідних свідоцтв, виданих органами державної реєстрації актів цивільного стану, проте в разі неможливості подання свідоцтва про смерть батьків чи відповідного рішення суду про визнання їх безвісно відсутніми суб'єкт звернення віком понад 65 років подає заяву з мотивованим викладенням причин, яка повинна бути засвідчена в установленому порядку;

С. заяву другого з батьків, який залишається в Україні (засвідчену в установленому порядку через нотаріуса), у в разі виїзду дитини з одним із батьків про відсутність неврегульованих аліментних зобов'язань тощо;

Д. оформлену письмово і засвідчену нотаріально згоду дитини віком від 14 до 16 років на виїзд з України на постійне проживання [3].

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, необхідно правове регулювання в зазначеній сфері удосконалювати в двох основних напрямках: всі розміри плати за найбільш поширені електронні послуги у сфері міграції для осіб з інвалідністю мають визначатися виключно у законах, і жодним чином не у підзаконних актах; розробити та прийняти закон «Про адміністративний збір», у якому має

бути уніфіковано назву плати за електронні послуги у сфері міграції для осіб з інвалідністю; визначити чіткі та єдині розміри адміністративних зборів для всіх видів електронних послуг у сфері міграції для осіб з інвалідністю.

Виходячи з вищенаведеного, під час отримання електронної послуги у сфері міграції та громадянства суб'єкти звернення стикаються з такими проблемами: кількість документів необхідних для отримання певного виду електронної послуги є необґрунтованою та суперечить нормативно-правовим актам, що призводить до різного тлумачення відповідними суб'єктами публічної адміністрації, наприклад, п. 8 ст. 4 Закону України «Про адміністративні послуги» [4] – раціональної мінімізації кількості документів та процедурних дій, що вимагаються для отримання електронної послуги тощо; відсутність інформаційного забезпечення щодо вичерпного переліку електронних послуг у сфері міграції та громадянства та суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють надання цих послуг; відсутність нормативно-правової основи на рівні законів України щодо визначення чіткого переліку електронних послуг у сфері міграції та громадянства; неможливість подати документи в електронній формі щодо отримання електронних послуг у сфері міграції та громадянства тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Фуглевич Е. Процедура предоставления административных услуг. *Legea si Viata*. Республика Молдова. № 1, 2014. С. 191-195.
2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. Офіційний вісник України від 01.03.2002 - 2002 р., № 7, стор. 1, стаття 273, код акту 21469/2002.
3. Видача паспорта громадянина України для виїзду за кордон. URL.: <http://surl.li/egkvi> (дата звернення: 19.06.2022).
4. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 32. Ст. 409.
5. The most powerful passports in the world. URL.: <http://www.independent.co.uk/travel/the-most-powerful-passports-in-the-world-10194423.html> (дата звернення: 19.06.2022).
6. Biometric passport. URL.: https://en.wikipedia.org/wiki/Biometric_passport (дата звернення: 19.06.2022).
7. Leheza Ye., Len V., Shkuta O., Titarenko O., Cherniak N. Foreign experience and international legal standards of applying artificial intelligence in criminal proceedings. *Revista de la universidad del zulia*. 2022. Vol. 13, no. 36, 276-287. DOI: <https://doi.org/10.46925/rdluz.36.18>.
8. Leheza Ye., Odyntsova I., Dmytrenko N. Teoría y regulación legal del apoyo informativo de los procedimientos administrativos en Ucrania. *Ratio Juris Unaula*. 2021. Vol. 16, no. 32, pp. 291-306. DOI: <https://doi.org/10.24142/raju.v16n32a12>.
9. Leheza Ye., Savielieva M., Dzhaifarova O. Structural and legal analysis of scientific activity regulation in developed countries. *Baltic journal of economic studies*. 2018. Vol. 4, no. 3, pp. 147-157. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-147-157>.

REFERENCES:

1. Fuglevich, E. (2014). Procedura predostavlenija administrativnyh uslug [Procedure for the provision of administrative services]. *Legea si Viata*. *Respublyka Moldova – Legea si Viata. The Republic of Moldova*, 1, 191-195 [in Russian].
2. Simeinyi kodeks Ukrainy vid 10.01.2002 № 2947-III [Family Code of Ukraine dated January 10, 2002 No. 2947-III]. *Ofitsiyniy visnyk Ukrainy - Official Gazette of Ukraine* (01.03.2002 – 2002), 7, 1, stattia 273, kod aktu 21469/2002 [in Ukrainian].
3. Vydacha pasporta hromadianyna Ukrainy dlia vyizdu za kordon [Issuance of a passport of a citizen of Ukraine for travel abroad]. *dmsu.gov.ua*. Retrieved from <http://surl.li/egkvi> [in Ukrainian].
4. Pro administratyvni posluhy: Zakon Ukrainy vid 06.09.2012. [On administrative services: Law of Ukraine dated September 6, 2012]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady – Verkhovna Rada information*, 32, 409. [in Ukrainian].

5. The most powerful passports in the world (22 April, 2015). *Independent*. Retrieved from <http://www.independent.co.uk/travel/the-most-powerful-passports-in-the-world-10194423.html>.
6. Biometric passport (N/d). *wikipedia.org*. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Biometric_passport.
7. Leheza, Y., Len, V., Shkuta, O., Titarenko, O., & Cherniak, N. (2022). Foreign experience and international legal standards of applying artificial intelligence in criminal proceedings]. *Revista De La Universidad Del Zulia*, 13(36), 276-287. DOI: <https://doi.org/10.46925//rdluz.36.18>.
8. Leheza, Ye., Odyntsova, I. & Dmytrenko, N. (2021). Teoría y regulación legal del apoyo informativo de los procedimientos administrativos en Ucrania. *Ratio Juris Unaula*, 16, 32, 291-306. DOI: <https://doi.org/10.24142/raju.v16n32a12>.
9. Leheza, Ye., Savielieva, M. & Dzharfarova, O. (2018). Structural and legal analysis of scientific activity regulation in developed countries. *Baltic journal of economic studies*, 4, 3, 147-157. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-147-157>.